

Els mercats mundials de panís

set. 28, 2020 |

El panís o blat de moro és avui, en valor, el tercer producte agrícola mundial, després del blat i la soia i, en volum (tones), és el segon després del sucre. La producció mundial prevista segons les darreres previsions de setembre 2020 de FAO-AMIS és de 1.182 Mtones per a un consum previst de 1.173 Mtones fet que comporta una reducció dels stocks fins a 366,4 Mtones, cosa que provocarà una caiguda d'estocs d'un 7% el 2021.

País	Tones
United States of America	392.450.840
China	257.348.659
Brazil	82.288.298
Argentina	43.462.323
Ukraine	35.801.050
Indonesia	30.253.938
India	27.820.000
Mexico	27.169.977
Romania	18.663.939
Canada	13.884.800
France	12.667.393

Taula 1 Principals països productors de panís. Previsions FAO-AMIS 2020-2021

El principal país productor és Estats Units amb una quota del 34,2 % de la producció mundial i és també el primer consumidor amb una quota del 27,5%. La Xina és el segon productor mundial (22 %) i també el segon consumidor (24,4 %). Alhora la Xina és el primer dipositari dels stocks mundials dels quals en disposa el 53,6 %.

Quant al comerç, els principals exportadors són, per aquest ordre, Estats Units, Argentina, Brasil i Ucraïna i els principals importadors són, per aquest ordre, la Unió Europea (20,5 Mtones previstes segons USDA) , Sudest asiàtic, Mèxic, Japó, Corea del Sud i Egipte.

El panís a Espanya i Catalunya

Segons dades MAPAMA i DATACOMEX 2019 Espanya produeix 4.184.459 tones però ha d'importar 10.013.737 tones, una bona part destinada a Catalunya, qui produeix 334.221 tones i importa 3.890.214 tones. Els principals països proveïdors son Ucraïna, Brasil i França, d'acord amb les dades de 2019

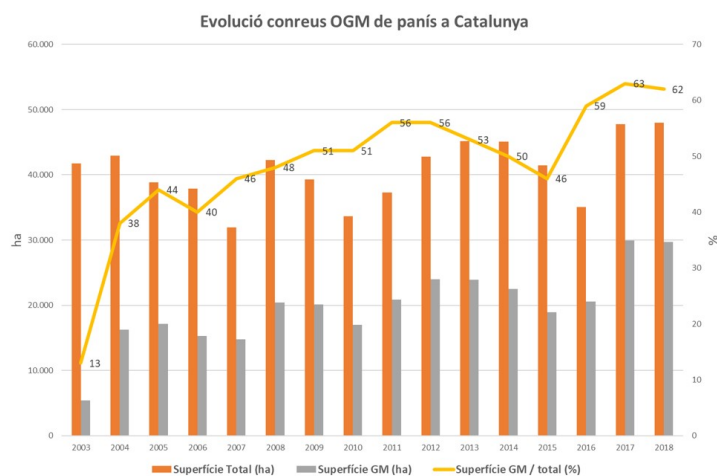
Elemento	IMPORT ESPANYA	IMPORT CATALUNYA
072 Ucraïna	4.057.589,25	1.429.048,94
508 Brasil	3.127.704,37	1.490.836,43
001 França	1.080.880,22	397.177,67
066 Rumania	920.748,61	228.268,97
404 Canadà	303.449,49	220.068,34
068 Bulgària	184.259,82	35.129,00
098 Sèrbia	117.379,10	72.936,13

Taula 2 Principals països esportadors i importadors de panís de/a Espanya i Catalunya (en milers de tones). Font DATACOMEX 2019

El panís modificat genèticament

A Espanya el panís és l'única espècie que té varietats genèticament modificades autoritzades. Actualment, a l'Estat Espanyol es poden cultivar 61 varietats diferents de panís genèticament modificat amb el paquet genèc MON 810, que els hi confereix resistència al «taladre», una de les plagues més importants del panís.

A Espanya el panís transgènic es conrea bàsicament a Aragó (39,8 %) i Catalunya (34,0 %). Es a dir entre aquestes dues Comunitats Autònomes en conreen tres quartes parts del total d'Espanya. La il·lustració 1 mostra l'adopció d'aquet conreu a Catalunya, que avui representa el 62 % de la superfície conreada.

Il·lustració 1 Evolució del conreu de panís OGM a Catalunya

Un producte bàsic amb usos molt diversos

La importància del panís prové de les seves múltiples i importants aplicacions. El primer destí és el de l'alimentació animal, consum del qual s'estima en un 59 % del total. Un altre destí és l'alimentació humana en forma de diferents productes o presentacions (farines, semoles, etc), aquest consum ocupa solament un 11 % del total després d'haver sofert un cert retrocés, probablement per modificació de les dietes alimentàries dels països consumidors, tanmateix s'espera una revitalització d'aquest consum a partir del foment d'aliments vegetals elaborats. En tercer lloc part del consum va destinat a la indústria, en bona part destinat a la producció d'etanol (27 %) però també a diferents productes edulcorants, olis, midó, xarop de panís alt amb fructuosa, etc amb aplicació sobretot a la indústria alimentària, química i farmacèutica, a més d'altres nous productes en el emergent món de la bioeconomia. L'evolució del mercat i conseqüentment dels preus vindrà determinat per l'evolució de les demandes dels diferents usos del panís i, lògicament, de l'oferta que sempre està sotmesa a imponderables climàtics. Tanmateix en la formació del preu del panís i, de retruc, en el conjunt del mercat dels cereals hi juga un paper molt destacat la producció d'etanol.

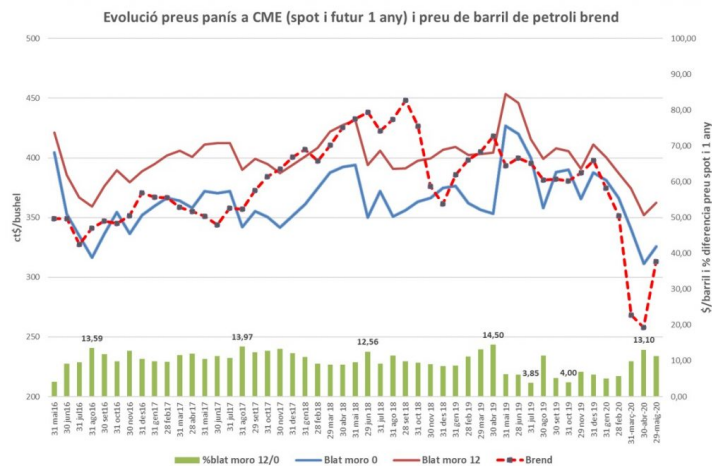
La producció d'agrocarburs (etanol) en base a productes d'ús alimentari, en aquest cas el panís, està posada en qüestió des de diversos punts de vista mediambientals, ètics i de seguretat alimentària global. Es una producció que respon teòricament a la voluntat de produir combustibles sostenibles en base a bioproductes renovables, tanmateix existeix controvèrsia sobre el balanç final de GEH d'aquest procés. La seva producció està relacionada amb els acords globals sobre la reducció de GEH i vinculada, en part, a determinats estímuls fiscals. Però més enllà dels volums fiscalment incentivats la producció està estretament relacionada amb el preu del petroli. Dit en altres paraules el preu del panís és altament depenent del preu del petroli. Uns preus de petroli alt incentiven la producció d'etanol reduint l'oferta en el mercat alimentari i provocant-ne pujades de preus. Aquesta relació ha esdevingut perversa i va ser la base de bombolles especulatives greus en els mercats dels cereals tal com la de 2007-2008 i com a conseqüència va provocar fortes tensions en els mercats alimentaris amb serioses conseqüències polítiques i socials.

La dinàmica dels preus del panís

El preu del panís és un preu global, poden existir petites desviacions locals però a tots els efectes cal considerar-lo un mercat mundial amb un punt de referència clar que és el CME (Chicago Mercantile Exchange) o mercat de futurs de Xicago.

Per a millor comprensió de la dinàmica del mercat hem elaborat una gràfica (il·lustració 2) amb quatre variables relacionades:

- Preu spot a Xicago (CME)
- Preu futur a Xicago (CME) amb venciment a 1 any
- Preu del barril de petroli brend
- Percentatge de diferencia entre el preu spot i el preu futur a 1 any

Il·lustració 2 Evolució dels preus de panís (CME) i del petroli

La separació entre el preu spot i el futur a un any es correlaciona amb les expectatives de modificació futura de preus. Durant el període relacionat els preus futurs sempre han estat superiors als preus spot però això no té perquè ser així, les expectatives poden ser de preus futurs més baixos. Hem assenyalat alguns percentatges de diferencia de preus spot i futur que ajuden a observar com aquest indicador sol anticipar el moviment dels preus spot del període immediat posterior.

Com a dada més palesa de la gràfica és l'alta correlació del preu del petroli amb el preu del panís. Correlació que ve produint-se des del moment en que es va iniciar l'ús massiu de panís per a l'elaboració de combustibles.

Obealimentària

AUTORS

FRANCESC REGUANT

Director de l'Observatori d'Economia
Agroalimentària